

Nota van Gerard Marinus Nederhorst inzake de groei naar een Verenigde Staten van Europa (1946)

Source: Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, Amsterdam. Johannes Marten Den Uyl (1919-1987) 1927-1987. Lezingen en artikelen. Manuscripten van artikelen door J.M. den Uyl en anderen betreffende de Europese eenwording. Met aantekeningen en documentatie. 1946, 1948-1962. 1 pak, 200.

Copyright: Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis / International Institute of Social History

URL:

http://www.cvce.eu/obj/nota_van_gerard_marinus_nederhorst_inzake_de_groei_naar_een_verenigde_staten_van_europa_1946-nl-494d44b8-ad13-4e78-810f-205eac5c12cc.html

Publication date: 21/10/2012

Nota inzake de groei naar een Verenigde Staten van Europa

Het begrip Verenigde Staten van Europa is niet iets, wat direct in volle omvang tot verwerkelijking kan komen. Sommige problemen hiermede verband houdende, vragen directe voorziening terwijl andere kunnen wachten tot een nadere bestudering heeft uitgemaakt in hoeverre zij voor verwezenlijking vatbaar zijn.

Onder de punten, welke wij direct voor verwezenlijking vatbaar achten moet genoemd worden de organisatie van Europa als economisch geheel. Voor de uitvoering van het Europese herstel plan is het noodzakelijk op de kortst mogelijke termijn die doelorganen te scheppen, welke voor de ten uitvoer legging nodig zijn. Het is onze opvatting, dat dit vooraf dient te gaan aan de politieke organen, welke pas later tot stand kunnen komen. Zou men de volgorde omdraaien en zou men beginnen met het scheppen van de politieke organen, dan zou veel tijd verloren gaan met een uitgebreide discussie over de talrijke constitutionele vraagstukken, die hiermede verband houden, terwijl het economische herstel, hetwelk toch de basis zal moeten worden voor een gezond politiek leven in Europa, vertraagd zou worden door gebrek aan een behoorlijke organisatorische opzet.

Al naar mate wij er in slagen de politieke discussies over de Verenigde Staten van Europa, over de vraagstukken als het Europees Parlement e.d. als van secundaire aard aanvaard te krijgen, des te meer kans is er te slagen met een doeltreffende economische organisatie in Europa.

In de eerste plaats is nodig het direct instellen van die organen, waaraan speciale economische taken kunnen worden overgedragen. De afhankelijkheid van het dollarblok kunnen wij verminderen door een gemeenschappelijke planning van de kapitaalinvesteringen in de zware industrie, het transportwezen, de energievoorziening, e.d. Daarvoor zijn nodig, niet tijdelijke organen ad hoc of diplomatieke conferenties om het over bepaalde punten eens te worden, maar permanente Europese beheersorganen, gelijk wij ook nodig hebben permanente organen voor de buitenlandse handel met andere werelddelen.

Europa heeft thans de kans door een goede organisatie van het beheer over zijn productiekrachten zich economisch onafhankelijk te maken. Daartoe moet het economische herstel plan de basis gaan vormen voor een planmatige ordening voor het economische leven.

Wij zullen thans trachten aan te geven, welke organisaties op economisch gebied naar onze mening voor een directe verwezenlijking vatbaar zijn als grondslag voor een verdere uitwerking van de politieke vormgeving van Europa.

Van grote betekenis voor de uitvoering van het project zijn de organisaties, welke het moeten uitvoeren.

Aan Amerikaanse zijde is dit zeer duidelijk gesteld. In Washington zal gevestigd worden een "Economic Cooperation Administration" onder de eenhoofdige leiding van een "Administrator for Economic Cooperation". Deze wordt door de President benoemd en ressorteert onder het State Department. Daarnaast wordt er een speciale Amerikaanse vertegenwoordiger in Europa benoemd.

Aan de Administrator zijn grote bevoegdheden gegeven. Hij beslist over het beschikbaar stellen van goederen en diensten. De Administrator kan ook in overeenstemming met het desbetreffende land fondsen beschikbaar stellen de productie van goederen te vermeerderen, welke de Verenigde Staten speciaal nodig hebben omdat de natuurlijke hulpbronnen in de Verenigde Staten daarin niet voorzien. Het merkwaardige van deze opzet is, dat terwijl aan Amerikaanse zijde de uitvoering zoveel mogelijk gecentraliseerd is en gelegd is in handen van een onder eenhoofdige leiding staand orgaan (The Economic Cooperation Administration) aan Europese zijde de samenwerking zeer los is. De Amerikaanse Administrator sluit niet overeenkomsten met een Europese Administrator, optredende voor de 16 landen gezamenlijk, maar met elk deelnemend land afzonderlijk. Elk land treedt dus als afzonderlijke eenheid met het Washingtonse orgaan in contact. Weliswaar is als voorwaarde voor het deelachtig worden van de voordelen der hulp aan elk land de eis gesteld, dat het samen moet werken met andere deelnemende landen, ter vergemakkelijking en stimulering van een toenemende uitwisseling van goederen en diensten, maar deze uitspraak heeft weinig effect zolang Europa niet de organisatorische vorm heeft weten te vinden, waarin deze samenwerking een

feit wordt.

In het ontbreken van een centrale instantie aan Europese zijde met voldoende bevoegdheid om voor de 16 landen als geheel in het kader van dit plan te kunnen optreden, zien wij een ernstige verzwakking van Europa's positie in dit geheel. Het C.E.E.C. (Committee of European Economic Cooperation) heeft weliswaar voortreffelijk werk gedaan bij de opstelling van het Parijse rapport maar is niet het gezagsorgaan, dat als gelijkwaardige partner met de Amerikaanse Administrator zou kunnen samenwerken. Wij zijn hier genaderd tot een van de meest wezenlijke punten van de Europese samenwerking, die ten nauwste samenhangt met de vraag, of men in Europa al zo ver is, dat men inziet, dat men voor de economische reorganisatie van ons werelddeel bereid zal moeten zijn delen van de economische staatsmacht over te dragen aan een Europees Beheersorgaan.

Aanvankelijk was men ook aan Amerikaanse zijde geneigd deze losse samenwerking van de zestien landen tegenover de eenheid aan Amerikaanse zijde wat de uitvoering betreft te aanvaarden. Op 6 Maart toen de conferentie van Brussel aan de gang was, deelde het State Department echter mede, dat het de totstandkoming van een sterke centrale organisatie als contactorgaan voor het Europese Herstelplan zou toejuichen. De noodzaak van het scheppen van een Europees Beheersorgaan met eigen bevoegdheid klemmt vooral in die sectoren van het economische leven, waar een zo efficiënt mogelijke ontwikkeling urgent is.

Het Parijse rapport noemt hiervan vier voorbeelden:

1. Een serie van projecten om te komen tot een gemeenschappelijke exploitatie van nieuwe bronnen van electriciteit.
2. Aanmoediging van de standaardisering van sommige typen van machines, in het bijzonder machines voor de mijnindustrie, de electriciteits-industrie en vrachtwagens. Hieromtrent zal rapport worden gevraagd aan de "International Technical Standards Conference."
3. Een zeer efficiënt gebruik van vrachtwagens door een pool te vormen. Een nauwkeurige studie van de internationale verkeersstromen, teneinde te kunnen bepalen in hoeverre hier de efficiëntie kan worden bevorderd.
4. Onderlinge uitwisseling van de programma's van modernisering en uitbreiding van de staalproducerende landen, zodat men wederzijds met elkaars plannen rekening kan houden.

In het kader van het streven naar standaardisering en normalisering, zullen als eerste de rekeneenheden van Engeland en het vaste land gelijk moeten worden. Dat op zich zelf is reeds een punt dat weerstand zal ondervinden bij de verwerkelijking.

Wanneer wij echter meer systematisch de structuur van de heersorganen voor West-Europa nagaan, dan stellen wij daarbij voorop, dat in onze gedachtengang het herstel van West-Europa niet onderwerp moet zijn van een los programma, maar van een Europees plan,

Wil de opbouw van Europa planmatig plaatsvinden, dan is nodig:

- a. coördinatie t.a.v. de structurele opbouw van het Europees bedrijfsleven;
- b. coördinatie van het conjuncturele beleid.

A. Naar een Europees structuurplan.

Voor Europa is de coördinatie van de structurele opbouw van het allergrootste belang. Uit bovenstaande is gebleken, dat tal van bedrijfstakken in de diverse landen een niet onaanzienlijke uitbreiding zullen ondergaan. Om te voorkomen, dat men bij deze industrie-opbouw niet tegen elkaar inwerkt, is het uitwisselen van de nationale productieschema's niet voldoende. Nodig is een instantie, die de verschillende

ationale projecten in een gemeenschappelijk Europees structuurplan uit moet monden.

Wil men voorkomen, dat een dergelijk Europees plan, door de diverse regeringen naast zich neergelegd wordt, dan dient op de hoofdpunten van het economisch beleid, - de nationale politiek door een West-Europees gemeenschappelijk beheer vervangen te worden.

Werken we dit verder uit, dan komen we tot de constructie, dat Europa voor de uitwerking van het Herstelplan in constructief opbouwende zin behoefte heeft aan een onder auspiciën van de C.E.E.C. werkend Europees Planbureau, dat zo snel mogelijk de grote lijnen voor een planmatige opbouw van de Europese economie ontwerpt.

Voor de takken van bedrijf, die een inter-Europees karakter hebben, dienen bepaalde "targets" te worden uitgewerkt, teneinde de efficiency van de Europese economie tot het uiterste op te voeren. Als objecten voor Europees beheer komen o.i. in aanmerking:

1. de herstellfinanciering in het kader van het Herstelplan;
2. de electriciteitsvoorziening;
3. bepaalde takken van transport;
4. de steenkolenwinning;
5. de ijzer en staalproductie;
6. bepaalde takken van de buitenlandse handel.

1. Een Europese Herstelbank.

Van zeer groot gewicht achten wij, dat in de Herstellfinanciering van de zestien landen eenheid van lijn komt. In tal van landen zijn instituten opgericht te vergelijken met de Nederlandse Herstelbank. Deze instituten hebben dus tot taak, met overheidsgeld de opbouw van de industrie en het herstel der schade te bevorderen. Van deze Herstelbanken kan een belangrijke invloed uitgaan op de vestiging van nieuwe industrieën en op de uitbreiding van het productieapparaat. Wil men inderdaad ernst maken met een Europees gerichte industrialisatie, dan dient in analogie met de Nationale Herstelbanken voor de zestien landen gezamenlijk een Europese Herstelbank tot stand te komen, die uit kan groeien tot een meer omvattend Europees financieel instituut. Uit de aard der zaak zal de Europese Herstelbank in nauw contact moeten werken met de Internationale Bank in Washington, terwijl de Nationale Herstelbanken een deel van hun bevoegdheden op de Europese Bank dienen over te dragen. Daarenboven zal een dergelijke Europese Herstelbank ook belangrijk werk kunnen doen in het kader van een politiek van Europese conjunctuurbeheersing. Hierop zal in onderstaande nog nader worden teruggekomen.

Als punten van gemeenschappelijk beheer van productietakken komen allereerst in aanmerking die takken van bedrijf, die:

- a. een internationale werkingssfeer hebben;
- b. waarin de overheid een belangrijke mate van zeggenschap heeft;
- c. een sleutelpositie innemen in het bedrijfsleven.

Als zodanig komen in aanmerking, de electriciteitsvoorziening, de steenkolenvoorziening, de staalproductie, het transport en de buitenlandse handel.

2. Europees beheer der electriciteitsvoorziening.

Op het gebied van de electriciteitsvoorziening doet het Parijse rapport zelf reeds een voorstel. Er is een plan om 6 hydro-electrische centrales op te richten in Italië, Frankrijk en op de Oostenrijks, Italiaans, Zwitserse grens, tezamen met twee met bruinkool gevoede centrales in Duitsland en een "geothermic" centrale in Italië. Het Parijse rapport zegt met nadruk, dat de oprichting van deze installaties op zuiver economische

motieven geprojecteerd is, zonder rekening te houden met de nationale grenzen. In sommige gevallen zullen de installaties gebouwd worden in het ene land, terwijl hun afnemers geheel of gedeeltelijk in het andere land zullen wonen. In andere gevallen berust de oprichting van deze bedrijven op de gemeenschappelijke exploitatie van krachtbronnen, die gedeeltelijk op het ene nationale territorium liggen, gedeeltelijk op het andere. Deze Europese opzet van het elektriciteitsverbruik is belangrijk omdat kolen en energie in het kader van het Europese Herstelplan zeer belangrijk zijn. Dat Europa hierin een achterstand heeft, blijkt wel wanneer men ziet, dat de Verenigde Staten per hoofd van de bevolking viermaal zoveel kolen en energie verbruiken als de deelnemende landen en West-Duitsland. Voor de oorlog was dit twee en een half maal zoveel. De capaciteit van de centrales zal dan ook bijna viermaal zo groot moeten worden als in 1937/38.

Een tekort in deze opzet is, dat het voorgestelde internationale beheer, zich alleen uitstrekt tot de nog op te richten centrales. Het verdient aanbeveling, ook de thans bestaande productiecapaciteit in dit Europees beheer te betrekken. In ieder geval dient de wijze, waarop dit gemeenschappelijk beheer gevoerd wordt, nog nader uitgewerkt te worden.

3. Europees beheer der steenkolenvoorziening.

Ten aanzien van de kolenproductie liggen de vraagstukken moeilijker. Ook hier verdient de vraag overweging, of de tijd niet gekomen is om in plaats van het nationale kolenbeheer, de exploitatie van de Europese steenkolenlagen onder internationaal beheer te stellen.

Een van de moeilijkste problemen vormt de voorraad harde cokes en cokes-kolen. In de laatste 60 jaar is de ijzer- en staalproductie gebaseerd geweest op de combinatie van Ruhr cokes-kolen en ijzererts uit Lotharingen.

Door het gebrek aan Ruhr cokes-kolen en de omstandigheid, dat Engeland geen cokes-kolen op vooroorlogse schaal kan exporteren, kan niet in de behoefte van de ijzer- en staalindustrie van Frankrijk, België, Luxemburg en andere landen worden voorzien. In het Parijse rapport is een plan opgesteld om in het cokes tekort te voorzien. Dit houdt in de beperking van het gebruik van cokes voor niet metallurgische doeleinden, bezuiniging op het verbruik door gebruikmaking van rijker ijzererts in de hoogovens en de import van een grotere hoeveelheid cokes-kolen in plaats van andere kolen van de Verenigde Staten en Polen. Deze maatregelen vereisen een hoge graad van samenwerking en de vraag rijst, of deze samenwerking niet de vorm zal moeten aannemen van een eigen zelfstandig Europees beheer onder een eigen gemeenschappelijk orgaan.

4. Europees beheer van de ijzer- en staalproductie.

Soortgelijke vragen doen zich voor bij de staalproductie. Indien het cokesplan slaagt, zal uitvoering van het ijzer en staal programma voornamelijk steunen op de voorziening met oud ijzer en het tekort aan rijk ijzererts in de latere jaren van deze periode. Ook de voorraad mangaanerts is schaars. Een geringe terugval ten opzichte van de cijfers van het Parijse rapport zal weliswaar niet de basisindustrieën aantasten, maar zal waarschijnlijk, wel de bouwindustrie belemmeren.

Het volledige programma luidt: (in miljoenen tonnen staven)

	1938	beste jaar	1947	1948	1951	
Totale staalproductie	45,5	54,7	30,3	42,3	55,4	
waarvan:						
de deelnemende landen		24,7	33,9	26,7	36,5	42,7
West Duitsland		20,8	20,8	3,6	5,8	12,7

De groei in de productie van de deelnemende landen zal compensatie bieden voor de vermindering van de staalproductie in West-Duitsland. De totale productie zal in 1951 niet veel hoger zijn dan voor de oorlog.

Zelfs bij deze uitbreiding zal het staalverbruik per hoofd van de bevolking in de deelnemende landen en West-Duitsland nog slechts 1/3 bedragen van dat in de Verenigde Staten. Het volledige productieprogramma eist een zo volledig mogelijk gebruik van de bestaande capaciteit, modernisering van het bestaande apparaat en in enige mate uitbreiding. In de meeste landen is modernisering en herstel belangrijker dan uitbreiding. Slechts 20 % van de opbrengst zal in 1951 door nieuwe capaciteit worden geproduceerd. Het moderniseringsprogramma zal zich speciaal moeten bezighouden met de efficiency van het gebruik van energie en arbeidskrachten.

De zestien landen hebben de waarde erkend van het verzamelen van gegevens omtrent de toekomstige ontwikkeling van staalvoorraden en behoeften en zijn overeengekomen gegevens omtrent hun programma van modernisering en uitbreiding uit te wisselen. Ons inziens zal dit echter niet voldoende zijn en dient evenzeer als dit bij de steenkolenproductie het geval is, ook voor de staalproductie internationaal Europees beheer aan de orde gesteld te worden.

5. Europees beheer van het transport.

Ten aanzien van het transport is de Europese samenwerking verder voortgeschreden dan elders. Dit geldt in het bijzonder voor het spoorwegverkeer. Of ook de tijd reeds gekomen is om te komen tot een Europese luchtvaartmaatschappij, waarin K. L. M., Sabena, Air de France, British Airways e. d. zullen samengaan, is een vraagstuk, dat zeker in Nederland niet gemakkelijk aanvaard zal worden, maar dat wel eens eerder actueel zal kunnen zijn dan menigeen denkt. Merkwaaardig genoeg spreekt het Parijse rapport met geen enkel woord over het luchtvaartverkeer en de bedragen die met de ontwikkeling van dit verkeer gemoeid zijn. Ten aanzien van het Europees verkeer te land is er reeds het "Inland Transport Committee". Deze Commissie heeft in onderzoek of het mogelijk is de vrachtwagens in een pool onder te brengen. Reeds in 1921 werd ingesteld de International Wagon Union (R.I.V.), die richtlijnen ontwierp voor het gemeenschappelijk gebruik van vrachtwagens in het internationale verkeer. In 1945 volgde de instelling van de Freight Car Exchange Committee, die tot taak had het gebruik van vrachtwagens dusdanig te ordenen, dat de leegloop tot een minimum beperkt werd. Het in een pool brengen van de vrachtwagens is dus rijp voor verwezenlijking. Nauw hiermede hangt samen het vraagstuk van de standaardisatie van de wagons. De continentale deelnemende landen en West Duitsland zullen 453.000 vrachtwagens nodig hebben in de komende vier jaren. Een dergelijke grote bestelling biedt de mogelijkheid tot standaardisatie. De "International Technical Standard Conference" is bezig deze standaardisatie uit te werken. Helaas moet geconstateerd worden, dat Gr. Brittannië en Ierland hier buiten blijven. De 271.000 wagons, welke zij nodig hebben, hebben een eigen model, dat niet gelijk is aan het in Europa gangbare, zoals dit al vanouds in Engeland het geval was. Ook de productie van transportmaterieel wordt gecontroleerd, teneinde te bevorderen, dat dit materieel geproduceerd wordt op plaatsen, die daartoe het best geschikt zijn, om zodoende te grote productiecapaciteiten te voorkomen.

Uit bovenstaande blijkt wel, dat het Europees beheer in de transportsector een stuk op weg is.

6. Europese verkoopkantoren.

In bovenstaande is er reeds op gewezen, van hoe groot belang het is, dat de 16 landen als een eenheid optreden op de buitenlandse markt en elke schadelijke concurrentie onderling vermijden. In verband hiermede verdient het de aandacht na te gaan, of men bepaalde ruwe grondstoffen en ander artikelen van een min of meer uniforme kwaliteit, niet gemeenschappelijk kan verkopen in het buitenland. Daartoe zou de stichting van Europese verkoopkantoren door de 16 landen noodzakelijk zijn. Door een gezamenlijk optreden op de buitenlandse markten staat men sterker en worden de nadelige gevolgen van een concurrentiestrijd voorkomen. Zo zonder meer valt niet te beoordelen voor welke artikelen, gezamenlijke verkoop mogelijk zou zijn, maar dit is een punt dat een onderwerp van onderzoek uit zou moeten maken. Hier moge worden volstaan met de aandacht op deze mogelijkheid te vestigen.

Samenvattend zien wij dus, dat in het kader van het Herstelplan een organisatorische opbouw mogelijk is,

waarbij onder auspiciën van de C.E.E.C. zouden werken:

- a. een Europees Planbureau als adviserend orgaan;
- b. de Europese Bank van Herstel;
- c. het Centraal Beheersinstituut voor de electriciteitsvoorziening;
- d. het Centraal Beheersinstituut voor de steenkolenwinning;
- e. het Centraal Beheersinstituut voor ijzer- en staalproductie;
- f. het Centraal Beheersinstituut voor het transport ;
- g. de Europese Verkoopkantoren voor bepaalde producten.

Aan al deze organen zal een eigen gezag en een eigen werkingssfeer gegeven moeten worden. Zij beheersen de hoofdpunten van het economische leven en kunnen als zodanig de ordening van het West-Europees geheel helpen doorvoeren. De totstandkoming van deze economische organisatie is een noodzakelijke voorwaarde om te komen tot verdergaande samenwerking op politiek gebied. Hij, die van mening is, dat hiermede te hoog gegrepen is en dat deze samenwerking te ver gaat, bedenke dat wil West Europa zich als derde macht handhaven, zij naast zich ziet de Sowjet Unie en de Verenigde Staten, beide gebiedsdelen die als een economische eenheid optreden en als zodanig geëxploiteerd worden. Hiertegenover kan Europa zich eenvoudig niet de luxe permitteren om door een vergaande versnippering en een te losse samenhang der delen een speelbal te worden van de economische grootmachten en een niet efficiënt werkend productie-apparaat, dat zich niet met andere werelddelen kan meten kunstmatig in stand te houden.

B. Democratische Contrôle.

Een speciale moeilijkheid bij de samenstelling van de beheersorganen en bij de voorbereiding daarvan is het gevaar, dat er voor de democratie in gelegen kan zijn, indien de organisatie van West Europa te veel wordt overgelaten aan ambtelijke deskundigen. Het is uit de aard der zaak onvermijdelijk, dat de deskundigen een grote rol spelen bij de voorbereidende besprekingen. Maar hiermede is tevens het probleem van de publieke contrôle op de werkzaamheden van deze commissie, die vaak reeds bij de voorbereiding praktisch de beslissingen nemen, gesteld. Nu moge het formeel juist zijn, dat deze deskundige commissies, waarvan ten onzent de Commissie Hirschfeld er een is geen zelfstandige beslissingen kunnen nemen, - maar praktijk is, dat weliswaar formeel het parlement de beslissingen moet bekrachtigen, maar dat in negen van de tien gevallen, de voorbereidingen al zover zijn gevorderd, dat een terug of een verandering nauwelijks meer mogelijk is. Teneinde een overheersen van de "managers" op dit gebied te voorkomen, verdient het aanbeveling om in deze deskundigen commissies naast vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, ook een of meer leden van de volksvertegenwoordiging op te nemen, die dan op deze wijze in staat zijn de voorbereiding stap voor stap te volgen. Dit heeft bovendien het voordeel, dat wanneer deze zaken in het parlement komen, enkele leden zich althans volledig van deze problemen op de hoogte hebben kunnen stellen. Dit inschakelen van het publieke element wordt onderzijds in hoofdzaak bepleit bij de voorbereiding van de organisatie van het West Europees geheel. Indien eenmaal deze organen gesticht zijn en behoorlijk functioneren, is hieraan veel minder behoefte.

C. Samenstelling van de beheersorganen.

Een belangrijk punt is, op welke wijze de beheersorganen moeten worden samengesteld, die voor de planning van de Europese productie nodig zijn.

In gevallen als de Europese Herstelbank, biedt dit geen moeilijkheden, omdat dit nieuwe orgaan een intergouvernementeel Overheidsorgaan kan zijn, hetwelk geheel onder gemeenschappelijk beheer geplaatst kan worden.

In andere gevallen echter, waar de samenwerking en de overdracht van bevoegdheden aan het beheersorgaan plaats vindt door nationale organen, die nog niet genationaliseerd zijn, maar waarin het particuliere bedrijfsleven nog een belangrijke rol vervult, zal men dit particuliere element in het internationale beheersorgaan moeten inschakelen.

Vertegenwoordigers van werkgevers, zowel als van de vakverenigingen, behoren dan naast de regeringsvertegenwoordigers in het Europese beheersorgaan zitting te nemen. De vraag rijst, of dergelijke organen in dat geval ook verordenende bevoegdheid moeten hebben of dat het zuivere adviesorganen moeten blijven, waarbij het uiteindelijke beheer in Overheidshanden blijft. Dit is een punt, dat voor nader onderzoek rijp is. Gedacht zou kunnen worden aan de instelling van een economische raad voor Europa, die als toporgaan met een meerderheid van Overheidsvertegenwoordigers de uiteindelijke beslissing van deze onderliggende beheersorganen zou kunnen wijzigen. Op welke wijze men zich dit voorstelt, vraagt een nader onderzoek. In Nederland staat men algemeen op het standpunt, dat de planning van de particuliere sector van het bedrijfsleven plaats kan vinden door organen waarin werkgevers, werknemers en Overheid gezamenlijk vertegenwoordigd zijn. Aan deze organen kan op beperkt terrein verordenende bevoegdheid gegeven worden, maar de uiteindelijke beslissing blijft berusten bij de Overheid.

In België denkt men daar anders over en verwerpt men het zitting nemen van de Overheid in deze beheersorganen, hetgeen tot gevolg heeft, dat aan deze organen niet meer dan een adviserende bevoegdheid kan worden toegekend.

D. De bestaande organen.

Alvorens de oprichting van nieuwe organen in dit verband te overwegen, is het wenselijk na te gaan, welke bestaande organen er op dit gebied zijn, die in dit verband, - eventueel na daartoe omgevormd te zijn, - een taak zouden kunnen vervullen.

Wij wezen reeds op de C.E.E.C., als centraal orgaan van de 16 landen. Daarnaast moet genoemd worden de E.C.E. (Economische Commissie in Europa), - een orgaan van de Verenigde Naties, dat dientengevolge meer leden dan alleen de zestien landen omvat. Alle Europese leden der Verenigde Volken benevens de Verenigde Staten zijn leden van de Economische Commissie voor Europa. Bovendien is de secretaris-generaal gemachtigd, die landen in Europa, die geen leden zijn van de Verenigde Volken uit te nodigen met raadgevende stem de bijeenkomsten bij te wonen van de diverse sub-commissies en ook van de Commissie zelf, als men meent, dat hun medewerking de arbeid der Commissie ten goede kan komen. In de praktijk komt het er op neer, dat de E.C.E. een forum is geworden, waar Oost en West en Zuid en Noord elkander kunnen ontmoeten om de gemeenschappelijke vraagstukken van Europa's wederopbouw te behandelen.

Onder de E.C.E. ressorteren de Europese Centrale Transportorganisatie, de Europese Steenkolenorganisatie en het Europees Comité voor Economische Noodtoestanden.

Voor de organisatie van de Europese samenwerking der Marshall landen is de E.C.E. echter te omvangrijk. Speciaal de netelige, maar tevens dringend noodzakelijke beperking der economische staatssoevereiniteit biedt in een orgaan, waarin Oost en West Europa "broederlijk" verenigd zijn nog grotere moeilijkheden, dan bij de samenwerking tussen de 16 landen alleen. Het is in dit verband gewenst, dat E.C.E. en de C.E.E.C. tot een afbakening van de werkerterreinen komen. Daarbij kan de werking van de E.E.C. in het raam van de E.C.E. ongetwijfeld nuttig zijn, teneinde het economisch contact met het overige Europa niet geheel verloren te doen gaan. Maar wanneer men een orgaan met eigen soevereiniteit voor Europa urgent acht, dan heeft de C.E.E.C. daartoe meer mogelijkheden dan de E.C.E. Een bezwaar van de C.E.E.C. en een bewijs tevens hoe weinig men nog doordrongen is van de gedachte, dat Europa staat op een beslissend punt in zijn historie is, dat de 16 landen in het Parijse rapport verklaren, dat wanneer de Amerikaanse hulp beëindigd is, ook de werkzaamheden van de C.E.E.C. zijn afgelopen en dit orgaan kan worden opgeheven. Wil men echter de C.E.E.C. als een Economische Raad voor West-Europa met een eigen bevoegdheid aanvaarden, dan dient zij als permanent instituut opgezet en georganiseerd te worden.

Een ander zwak punt eigen aan de C.E.E.C. is, dat de C.E.E.C. bij de opbouw van Europa niet uitgaat van de gedachte, dat men Europa's hulpbronnen als een geheel moet beschouwen en zo mogelijk in een "pool" moet inbrengen, maar dat men het herstel van Europa ziet als de som van zestien afzonderlijke nationale initiatieven, die tezamen uitmonden in een programma, daarbij rekening houdende met de onafhankelijkheidsdrang van elk der staten afzonderlijk. Zolang men deze beperkte opzet handhaaft, zal ook de C.E.E.C. niet uitstijgen boven een goed bedoelde, maar in de praktijk weinig effectieve vorm van

economische samenwerking. O.i. moet er naar gestreefd worden, het denkschema, waarin men zich bij de Parijse conferentie bewogen heeft, te verruimen en te streven naar een Europees herstel, waarbij Europa inderdaad gezien wordt als een economisch geheel.

Wat de organen betreft, voor de afzonderlijke productietakken, deze werken alle onder auspiciën van de E.C.E., het orgaan van de Verenigde Volken en niet onder de C.E.E.C., het orgaan van de 16 landen. Dientengevolge hebben deze organen ook dezelfde beperktheid die de E.C.E. eigen is.

Voor de kolenproductie bestaat de onder de E.C.E. ressorterende European Coal Organisation (E.C.O.), die als voornaamste taak heeft de toewijzing van de schaarse hoeveelheden beschikbare steenkool. Daarbij wordt in het bijzonder ook op de kwaliteit gelet, zodat daardoor weer een bijdrage wordt geleverd tot de oplossing van het vraagstuk, hoe men de staalproductie kan opvoeren. Verder bestudeert men diverse productiemoeilijkheden, met name het tekort aan machines en mijnhout. De oorspronkelijke leden van de E.C.O. waren de Verenigde Staten, Gr. Britannië, Frankrijk, België, Nederland, Luxemburg, Turkije, Noorwegen, Denemarken, Griekenland, Polen, en Tsjecho-Slowakije traden later toe. Toen echter de E.C.E. werd opgericht in het raam van de Economic and Social Council of the United Nations, werd met ingang van 1 Januari 1948 de werkzaamheden van de E.C.O. overgenomen door de steenkolencommissie van de nieuwe organisatie.

Voor het transport bestaat de European Central Inland Transport Organisation (E.C.I.T.O.), waarop in bovenstaande bij de behandeling van de transportproblemen reeds werd gewezen. De E.C.I.T.O. heeft verscheidene overeenkomsten tussen grote groepen staten voorbereid met betrekking tot het wederzijds gebruik van goederenwagons, het vrije internationale verkeer op de weg en het vrachtvervoer op de weg. Men is bezig met het standaardiseren van wagons en met een intern nationale telling van de vaartuigen der binnenscheepvaart.

Ook op het werk van de electriciteits-commissie van de E.C.E. wezen wij reeds. Zij bestudeert de krachtcentrales, die thans in de diverse landen van Europa ontworpen of in aanbouw zijn en streeft ernaar, de productie zo te coördineren, dat men tot een doeltreffende stroomvoorziening voor heel Europa kan komen. Daarbij speelt de standaardisering van het equipment der elektrische centrales mede een rol.

De organen, welke er op dit gebied bestaan, zijn echter nog niet van dien aard, dat men ze reeds als super-nationale beheersorganen zou mogen zien. Voor een belangrijk deel zijn het voorbereidende studie-commissies en contact-organen. Het is van het grootste belang na te gaan of voor het Europees beheer van de productiekrachten van de 16 landen, deze organen, die een veel groter terrein bestrijken geschikt zijn.

E. Naar een Europees conjunctuurplan.

Van even groot belang als de coördinatie van de structurele opbouw is de Coördinatie van het conjuncturele beleid in West-Europa. Aanknopen bij de structuurveranderingen, welke zich de laatste honderd jaar in Europa en de wereld voltrokken hebben, brengen wij in herinnering, dat een oplossing voor de Europese moeilijkheden gezocht moet worden in de vestiging en uitbreiding van die takken van bedrijf, die hoogwaardige werktuigen, gereedschappen, machines, machine-installaties en instrumenten leveren voor de in ontwikkeling zijnde jonge industrielanden. Dit betekent, dat West-Europa in toenemende mate de leverancier zal worden van kapitaalgoederen. Maar daarmee is tevens het West-Europees bedrijfsleven in hoge mate conjunctuurgevoelig geworden. Daarbij komt nog, dat de Amerikaanse steun voortvloeiende uit het Economische Herstelprogramma een vergaande afhankelijkheid zal scheppen van de Amerikaanse conjunctuur, hetgeen tevens in meerdere of mindere mate meebrengt een afhankelijkheid van de binnenlandse Amerikaanse politiek.

Op welke wijze kunnen wij beide gevaren omzeilen?

In de eerste plaats door een intensivering van de Europese economie tot stand te brengen, hetgeen met zich medebrengt een grotere openheid voor uitwisseling van elkaars producten. Het merkwaardige is, dat deze wenselijk geachte ontwikkeling ingaat tegen de ontwikkeling, zoals die zich in de afgelopen jaren in Europa

voltrok. Wij merken op, dat in plaats van een intensivering van het handelsverkeer tussen de Europese landen onderling, de Europese handel bezig was te verdunnen en compensatie zocht en vond in een meer intensief handelsverkeer met de overzeese landen. Het zal zaak zijn, mede teneinde sterker te staan tegenover de conjunctuur, - de lijn van deze ontwikkeling enigszins om te buigen en aan het handelsverkeer tussen de zestien landen onderling, de grootste aandacht te besteden. De Amerikaanse hulp moet daarbij behulpzaam zijn door de gaten te dichten daar, waar de Europese hulpbronnen tekort schieten. Deze hulp moet derhalve complementair zijn en zich niet op gebieden bewegen, waar de Europese producent evengoed in staat is te leveren. Zo zullen de Europese landen elkaar wederkerig van het nodige voorzien door middel van een op elkaars behoeften afgestemde gecoördinerende productie, terwijl datgene, wat van Amerika gevraagd wordt, bestaan zal uit goederen, grondstoffen e.d., waarover Europa zelve niet beschikt. De intensivering van het inter-Europese handelsverkeer kan op deze wijze conjunctuur mitigerend werken. Van even groot belang is, om de monetaire politiek door dezelfde theoretische conceptie van de conjunctuur te doen beheersen. In dit verband krijgen de "grants", dat zijn dus de goederen, welke om "niet" aan Europa verstrekt worden, een bijzondere betekenis. Wij zagen dat de koopsommen, die de diverse regeringen van de industriële gebruikers van deze goederen als betaling ontvangen, op een speciale rekening gestort moesten worden bij de Nationale Bank en dat over de besteding van deze bedragen overleg gepleegd moest worden met Washington. Het komt ons voor, dat deze rekeningen bijzonder geschikt zijn voor de vorming van geblokkeerde conjunctuurfondsen. In dit licht bezien krijgt de door ons in het bovenstaande bepleite instellingen van een Europese Bank voor Herstel zijn bijzondere betekenis. Indien deze rekeningen werden aangehouden, - niet bij de nationale circulatiebanken der afzonderlijke staten, maar bij de Europese Bank met de bedoeling dit geld te blokkeren en in tijden van slechte conjunctuur voor de bestrijding van de nadelige gevolgen van de depressie te bestemmen zou bereikt worden, dat in de eerste plaats door vermindering van de geldcirculatie het inflatiegevaar voor Europa vermindert, terwijl door middel van de Europese Herstelbank een gezamenlijke afweer tegen mogelijke conjunctuurgevaren aanwezig is. Maar om hiertoe te komen, moet ook op dit terrein afstand gedaan worden van de absolute staatssoevereiniteit en moet het conjuncturele beleid niet langer gezien worden als een zaak, die aan de uitsluitende bevoegdheid wordt overgelaten van elke staat afzonderlijk, maar moet dit uitgroeien tot een gemeenschappelijke aangelegenheid van de 16 landen gezamenlijk.

Voorstel tot stichting van een permanent socialistisch bureau.

In bovenstaande zijn de punten behandeld, die voor een verdere uitwerking in aanmerking komen. Wil de socialistische beweging van de 16 landen voldoende invloed kunnen uitoefenen op de beslissingen, die bij de uitvoering van het Europese Herstel Plan genomen worden, dan is een nadere uitwerking van deze gedachte gewenst.

Wil deze voorbereiding grondig zijn, en wil er van de socialistische beweging in deze een stuwende kracht uitgaan, dan moet men beginnen in eigen rijen het "sovereiniteits beginsel" aan een ruimer Europees geheel dienstbaar te maken.

In dit verband komt het ons noodzakelijk voor stappen te ondernemen, teneinde op korte termijn tot stand te brengen een internationaal Europees socialistisch bureau tot bestudering van de diverse vraagstukken, welke met het Europese Herstel Plan en de Verenigde Staten van Europa in verband staan.

Dit bureau, dat niet groot zal behoeven te zijn, maar onder deskundige leiding zou moeten werken, zou tot taak moeten hebben:

- a. de verschillende partijen zo volledig mogelijk te documenteren omtrent alles, wat met de Europese samenwerking verband houdt;
- b. een systematische studie te maken van de vraagstukken, die het Verenigd Europa stelt en waarvan er in bovenstaande enkele zijn aangestipt;
- c. indien dit verlangd wordt zorg te dragen voor de deskundige en wetenschappelijke voorbereiding van de vraagstukken, welke in de C.O.M.I.S.C.O. aan de orde komen.

Wil de socialistische vormgeving van Europa tot zijn recht komen, dan is het noodzakelijk de studie daarvan systematisch aan te pakken en de gedachten hieromtrent nader te concretiseren en aan de praktische ervaringen te toetsen. Dit gelukt niet, wanneer een bepaalde instantie voor dit werk niet de volle verantwoordelijkheid draagt en de studie en uitwerking van deze vraagstukken organiseert.

In plaats van de incidenteel samengestelde rapporten van de verschillende delegaties ter gelegenheid van bepaalde internationale conferenties, dient te komen een permanent socialistisch studiecentrum, dat op korte termijn de bouwstenen vormt, waarmede straks internationale socialistische politiek in Europa gemaakt moet worden. Wil de socialistische beweging invloed kunnen uitoefenen op de gang van zaken, ten aanzien van het Europees Herstel Programma, dan dient deze zaak op de voet gevolgd te worden en is het nodig in de ontwikkeling van de denkbeelden hierover te zorgen steeds vooruit te zijn bij hetgeen in de praktijk officieel gebeurt. De regelmatige studio in het kader van een permanent bureau biedt daartoe de mogelijkheid en wij zouden het toejuichen, indien de Parijse conferentie in principe tot de oprichting van een dergelijk centrum van socialistische research zou kunnen besluiten,

G.M. Nederhorst.